

Архітектура

УДК 747

Пащенко Ганна Вікторівна

*доцент кафедри дизайну середовища
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва
та дизайну імені Михайла Бойчука*

Pashchenko Hanna

*Associate Professor of the Environmental Design Department
Mykhailo Boychuk Kyiv State Academy of
Decorative and Applied Arts and Design*

Кукса Мар'яна Дмитрівна

*студентка
Київської державної академії декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука*

Kuksa Mariana

*Student of the
Mykhailo Boychuk Kyiv State Academy of
Decorative and Applied Arts and Design*

ЕКОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

ECOLOGICAL INTERIOR DESIGN AS AN ANSWER TO MODERN CHALLENGES

Анотація. У статті розглядається роль екодизайну в контексті екологічної кризи, надвиробництва та переспоживання. В сучасному світі екологічні питання стали важливим аспектом дизайну інтер'єру, що призвело до появи екодизайну, який передбачає використання екологічних матеріалів та методів, що не завдають шкоди навколишньому середовищу.

Екодизайн включає в себе естетичні, екологічні та філософський аспекти, оскільки пов'язан з питаннями сталого розвитку.

Ключові слова: *екологічний дизайн, екодизайн, екологія, екологічні матеріали, дизайн інтер'єру.*

Summary. *The article examines the role of ecodesign in the context of the environmental crisis, overproduction and overconsumption. In today's world, environmental issues have become of interior design, which has led to the emergence of the concept of eco-design, which involves the use of natural materials and components that do not harm the environment. Eco-design is a complex process that including aesthetic, ecological and philosophical aspects, as it is related to issues of sustainable development.*

Key words: *ecological design, ecodesign, ecology, ecological materials, interior design.*

Актуальність екологічного дизайну зростає з кожним роком, оскільки сучасне суспільство стикається з серйозними екологічними проблемами, такими як забруднення атмосферного повітря, ґрунту та води, вирубування лісів, шкідливі відходи, зміни клімату та природні катаклізми – це все є наслідками діяльності людини та призводить до погіршення екологічного стану планети. Екологічна криза, ситуація надвиробництва та переспоживання є глобальними проблемами, які вимагають негайних дій. Екодизайн є одним з інструментів, який може допомогти вирішити ці проблеми. Він напряду пов'язаний з сучасними екологічними проблемами у світі та безпосередньо на Україні, до яких відноситься забруднення навколишнього середовища та штучно створеного простору людини. В статті розповідається про усі аспекти та методи важливого для сучасного суспільства тренду на екологічність та відповідальне споживання природних ресурсів, що в останній час набуває значної популярності.

Екологічний дизайн – це важливий напрямок, який може допомогти створити більш сприятливе середовище для життя людини та зберегти нашу планету для майбутніх поколінь. Використання екологічних матеріалів у проектуванні інтер'єру може сприяти покращенню якості повітря в приміщенні, зменшенню ризику виникнення алергічних реакцій та інших захворювань, а також знизити навантаження на навколишнє середовище.

Зростання обізнаності суспільства про проблеми забруднення у світі призвело до зростання популярності екологічного дизайну, який спрямований на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище на всіх етапах життєвого циклу матеріалів та продуктів.

Використання шкідливих методів та матеріалів і виснаження природних ресурсів наразі стає головною проблемою в галузі дизайну, про це розповіла в своїй роботі О.О. Орлова [7]. Екологічний дизайн інтер'єру має ряд переваг перед традиційним дизайном. Він забезпечує безпеку для здоров'я людини завдяки використанню лише натуральних матеріалів, нешкідливих для навколишнього середовища, з відсутністю хімічних запахів та токсичних речовин. А також, ефективно використовуючи енергію та застосовуючи сучасні технології, які допомагають заощадити тепло та електроенергію, і забезпечуючи комфортний мікроклімат, оптимальну температуру, вологість та вентиляцію.

Професія дизайнера інтер'єру передбачає створення естетично привабливого та функціонального простору, який відповідає нормам безпеки та будівельним нормам. Однак, незважаючи на дотримання цих вимог, дизайнери можуть нехтувати екологічними аспектами своєї роботи, використовуючи шкідливі матеріали. Відповідно до досліджень О.О. Галушки [1] і З.І. Гнецько та О.В. Бойчука [4], які стосуються екологічного світогляду професії дизайнера, більшість дизайнерів інтер'єру не враховують екологічні принципи у своїй роботі. Вони використовують матеріали, які негативно впливають на навколишнє середовище, такі як

пластик, синтетичні тканини та хімічні фарби. Є дві основні причини цього. Перша – це нестача знань про екологічні матеріали та технології. Багато дизайнерів не мають достатньої інформації про те, які матеріали та методи виробництва є екологічно безпечними. Друга – важкість балансування екологічних, функціональних, естетичних та економічних вимог. Дизайнери часто змушені вибирати між екологічністю та іншими факторами, такими як вартість, доступність або естетика.

Важливо, щоб дизайнери інтер'єру усвідомлювали екологічні проблеми та шукали шляхи їх вирішення. Для цього вони можуть пройти навчання з екологічного дизайну, використовувати екологічно безпечні матеріали і технології та інформувати своїх клієнтів про екологічні аспекти дизайну інтер'єру [1; 4].

Гнатюк Л.Р., Бовкун М.С. та Ю.Ф. Сазонова [3; 8] у своїх дослідженнях зробили детальний аналіз методів, кольорової палітри, геометричних форм та матеріалів, притаманних екологічному інтер'єру. Екодизайн передбачає використання матеріалів, які мають низький рівень викидів шкідливих речовин в атмосферу та воду, а також сприяють підвищенню комфорту та якості життя людей. До таких матеріалів відносяться: дерево, камінь, бамбук, глина, льон та вовна, фарби без вмісту ЛОС (леткі органічні сполуки) та матеріали, які підлягають переробці або утилізації.

Рослини також є невід'ємною частиною екологічного дизайну. Вони не тільки роблять інтер'єр більш красивим та затишним, але й мають ряд корисних властивостей. Живі рослини очищають повітря від шкідливих речовин, підвищують вологість та регулюють мікроклімат в приміщенні. Вони також допомагають знизити рівень стресу та поліпшити настрій.

Екологічні матеріали в інтер'єрі мають ряд переваг: вони зменшують забруднення навколишнього середовища, покращують якість повітря в приміщенні, підвищують комфорт і затишок житла та сприяють здоров'ю

людини, поліпшенню настрою, підвищенню працездатності та зміцненню імунітету [8, с. 551-552].

В екологічному інтер'єрі часто застосовуються стилізовані природні мотиви. Це можуть бути натуральні елементи, такі як дерево, камінь, рослини, або штучно створені, що імітують природні форми.

Форма є ще одним важливим елементом екодизайну. Вона може використовуватися для створення відчуття гармонії з природою. В екологічному інтер'єрі часто присутні природні форми, такі як коло, квадрат, трикутник та хвиля. Вони зустрічаються в природі і викликають у людей позитивні асоціації. Крім того, в екодизайні часто наявні асиметричні форми. Вони є більш природними, ніж симетричні, і створюють відчуття руху та життя.

Рельєф теж може використовуватися для створення відчуття природності в інтер'єрі. Рельєфні поверхні схожі на текстури, які зустрічаються в природі, такі як кора дерева, листя рослини або хвилі моря.

Природне світло також є важливим елементом екологічного дизайну інтер'єру. Воно не тільки забезпечує комфортне освітлення приміщення, але й має ряд позитивних впливів на здоров'я та стан людей: сприяє покращенню настрою та самопочуття, зниженню стресу та стомлюваності, покращенню сну та зменшенню ризику розвитку захворювань. Оскільки природне світло має такі важливі переваги, в екодизайні рекомендується використовувати якомога більше вікон. Вони повинні бути розташовані так, щоб в приміщення надходило достатньо світла протягом усього дня [3, с. 62-63].

Сьогодні вичерпання природних ресурсів, використання викопного палива та вирубка лісів є головними проблемами в галузі дизайну. Невідновлювані ресурси існують в обмежених запасах і використовуються не виправданими темпами. В дослідженні О.О. Орлової [6] зазначено, що використання викопного палива та вирубка лісів – це основна причина

забруднення навколишнього середовища та зміни клімату. Екологічний дизайн є відповіддю на ці виклики. Він передбачає використання відновлюваних джерел енергії, енергоефективних, екологічних матеріалів та методів.

До промислової революції архітектура була природною, оскільки вона базувалася на адаптації до клімату та місцевих матеріалів. В минулих століттях будували стійку архітектуру, використовуючи доступні, місцеві, природні матеріали.

Сонячна енергія є одним із найпоширеніших відновлюваних джерел енергії. Вона може використовуватися для отримання природного світла та опалення. Енергоефективні прилади, які не потребують нафти чи вугілля, також можуть допомогти зменшити споживання енергії.

Історія екологічних будинків почалася ще з енергоефективних будинків, які стали проектувати ще на початку 70-х років після енергетичної кризи. Енергоефективні будинки використовують менше енергії, ніж традиційні будинки, що може призвести до значних заощаджень витрат на енергію та зменшення викидів парникових газів.

Застосування енергозберігаючих технологій у дизайні інтер'єру може допомогти зменшити споживання енергії та підвищити комфорт і якість життя. Однак, існує ряд проблем, які необхідно вирішити, щоб зробити використання енергозберігаючих технологій у дизайні більш ефективним. По-перше, дизайнери повинні бути більш обізнаними про переваги та можливості енергозберігаючих технологій. По-друге, необхідно розробити стандарти та нормативи, які б регулювали їх використання у дизайні. По-третє, необхідно забезпечити доступність енергозберігаючих матеріалів та технологій для широкого кола споживачів. Розв'язання цих проблем є важливим кроком на шляху до сталого розвитку дизайну [6].

До промислової революції архітектура була природною, оскільки вона базувалася на адаптації до клімату та місцевих матеріалів. В минулі століття будували, використовуючи лише доступні, місцеві, природні матеріали.

У своїй роботі автори В.М. Голобородько, А.Л. Рубцов, В.О. Свірко [2], досліджуючи становлення та розвиток екологічного дизайну в Україні, підкреслюють, що він прагне зробити середовище комфортним для людей, мінімізувати його вплив на довкілля та його мешканців протягом усього життєвого циклу шляхом розробки кругової системи навколо нього. Це стосується інноваційних дизайнерських рішень як у продуктах, так і в послугах, які враховують весь життєвий цикл - від видобутку сировини до виробництва, розподілу та використання до переробки та утилізації. Мінімізація забруднюючих речовин у період виробництва так само важлива, як і термін служби продукту.

Екодизайн виник з архітектурного проектування. Він відійшов від декоративної частини архітектурного проектування в 17 столітті і отримав розвиток у 1960-х роках. Екологічний дизайн інтер'єру можна назвати відносно новим, але це найважливіша галузь в сучасному дизайні.

А. В. Матвійчук у своєму монографічному дослідженні [5] зазначає, що екодизайн є гнучкою концепцією, яка ще розвивається. Він не має єдиного визначення, яке б могло чітко визначити усю його суть, оскільки може включати в себе широкий спектр підходів та методів. Однак, усі ці підходи мають спільну мету: мінімізувати негативний вплив дизайну на навколишнє середовище та сприяти сталому розвитку.

Наведені наукові дослідження підтверджують актуальність та позитивний вплив екологічного дизайну на навколишнє середовище та стан здоров'я людини. Таким чином можна стверджувати, що екодизайн – це не просто модний тренд, а напрямок, який має наукове обґрунтування. Він відіграє важливу роль у вирішенні проблем екологічної кризи, надвиробництва та переспоживання, може допомогти зменшити

забруднення навколишнього середовища та відповідає сучасним вимогам сталого розвитку. Цей напрямок дизайну приділяє ключову увагу охороні навколишнього середовища протягом всього життєвого циклу виробів. У розрахунок беруться, в комплексі, усі сторони створення, використання та утилізації екологічних виробів та матеріалів.

Екодизайн може бути застосований до будь-якого виду дизайну, включаючи архітектуру, промисловий дизайн та дизайн інтер'єру. Він відповідає за охорону здоров'я та безпеку користувачів, допомагає зменшити споживання ресурсів, викидів шкідливих речовин та покращити якість життя людей.

Отже, в сучасному світі дизайнери повинні дотримуватися принципу екологічності та проектувати не тільки естетично та функціонально привабливий простір, але й також піклуватися про планету та навколишнє середовище.

Література

1. Бойчук О.В., Галушка О.О. Основні напрямки розвитку екодизайну. *Всеукраїнська науково-методична конференція: «Становлення, розвиток та сучасні проблеми вищої художньої та промислової освіти в Україні»*. Упоряд. Л. Бікова. Харків: ХХІІІ, 1996.
2. Голобородько В.М., Рубцов А.Л., Свірко В.О. Екологічний дизайн: передумови становлення і розвитку в Україні. *Теорія та практика дизайну*. КНАУ, 2016. Вип. 9. С. 29-45.
3. Гнатюк Л.Р., Бовкун М.С. Формотворення середовища офісних приміщень на засадах екодизайну. *Проблеми розвитку міського середовища*. 2012. Вип. 7. С. 61-67.
4. Гнецько З.І. Тема екодизайну в освітньому процесі. *Культура України*. 2013. Вип. 43. С. 141-148.

5. Матвійчук А.В. Екологічне знання та стиль мислення сучасної науки: Монографія. Рівне, 2002. 147 с.
6. Орлова О.О. Процес розвитку екологічного проектування в Україні. *Вісник ХДАДМ: зб. наук. пр. Х.:* ХДАДМ, 2002. Вип. 12. С. 93-96.
7. Орлова О. О. Формотворчі принципи Екодизайну. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: зб. наук. пр. Х.:* ХХПІ, 2000. Вип. 4-5. С. 171-174.
8. Сазонова Ю.Ф. Екодизайнерські засоби гармонізації житлового середовища. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування.* 2013. Вип. 34. С. 548–559.